

**БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА ТА
КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Циклова комісія суспільно-гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Заступник директора навчальної
роботи**

Марина Зайченко
Марина ЗАЙЧЕНКО

08 2023 р.

ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА

**обов'язкової навчальної дисципліни циклу загальної підготовки
здобувачів освіти спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Білгород-Дністровський, 2023

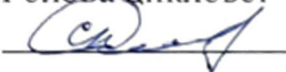
Робоча програма дисципліни «**Основи правознавства**» складена відповідно до освітньо-професійної програми для здобувачів освіти зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**.

Розробник: Павлова Наталія Григорівна, викладач правових дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії».

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії суспільно-гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від 30.08.2023 року

Голова циклової комісії

 Світлана ВАСІЛАШКО

Схвалено методичною радою Білгород-Дністровського фахового коледжу природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій

Протокол № 7 від 31.08 2023 року

Голова методичної ради Марина ЗАЙЧЕНКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Компонент освітньої програми, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
<p>Кількість кредитів: 2,0</p> <p>Модулів: 2</p> <p>Загальна кількість годин: 60</p>	<p>Компонент освітньої програми</p> <p><i>Цикл загальної підготовки</i></p> <p>Спеціальність</p> <p><i>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</i></p> <p>Освітньо-професійний ступінь</p> <p><i>«Фаховий молодший бакалавр»</i></p>	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	3 год.
		Самостійна робота	
		26 год.	51 год.
		Вид контролю:	
		диференційований залік (денна форма)	
диференційований залік (заочна форма)			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна передбачена структурно-логічною схемою підготовки фахівців освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування».

Міждисциплінарні зв'язки: «Історія України», «Соціологія», «Основи філософських знань», «Економічна теорія», «Охорона праці та безпека життєдіяльності», «Екологія галузі».

Предметом вивчення дисципліни «Основи правознавства» виступають загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави і права, а також система основних понять юриспруденції.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи правознавства» є розуміння студентами Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, формування високого рівня правової освіти та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти.

Завдання вивчення навчальної дисципліни полягає у набутті спеціальних і загальних компетенцій. Як результат вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- правові поняття та терміни;
- структуру права і законодавства;
- підстави виникнення, зміни та припинення правових відносин;
- поняття і ознаки правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності;
- джерела чинного законодавства України;
- правила підготовки та застосування нормативно-правових актів в Україні;
- основи конституційного права України;
- органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні та порядок їх формування;
- судові, правоохоронні та правозахисні органи України;
- загальні положення основних галузей права України;
- вміти:
 - здійснювати правовий аналіз конкретних суспільних відносин та самостійно класифікувати їх відповідно до конкретної галузі права;
 - володіти правовими поняттями і термінами та використовувати їх;
 - орієнтуватися в сучасному правовому полі;
 - правильно користуватися спеціальною літературою з різних галузей права України;
 - застосовувати у практичній діяльності та повсякденному житті норми чинного законодавства;
 - використовувати правові процедури захисту прав і свобод людини у судових та інших державних органах України;

- складати документи правового характеру;
- грамотно оцінювати юридичні факти, аналізувати сучасні проблеми розвитку суспільства і виробляти власну життєву позицію.

За структурою та змістом програма відповідає освітньо-професійній програмі підготовки фахового молодшого бакалавра з урахуванням навчально-виховного процесу у коледжах, вікової категорії здобувачів освіти. Під час її укладення були враховані зміни до чинного законодавства України, доцільність вивчення відповідних розділів та тем в логічній послідовності, враховуючи їх взаємозв'язок та важливість застосування відповідних правових норм на практиці.

Програма розрахована на застосування інтерактивних методів навчання та новітніх навчальних технологій, зокрема модульно-рейтингової системи оцінювання знань студентів.

Структура навчальної дисципліни є орієнтовною. Під час складання навчальних програм викладач може вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст програмного матеріалу і розподіл навчальних годин за темами в межах бюджетного часу, відведеному навчальним планом на вивчення дисципліни. Внесені зміни обговорюються на засіданні циклової комісії і затверджуються заступником директора з навчальної роботи.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИЙ ЛАД В УКРАЇНІ

Тема 1. Основи теорії держави

Теорії виникнення держави. Ознаки, функції, форми держави. Правова та соціальна держава. Механізм держави. Форма правління. Форма державного устрою. Форма політичного режиму.

Тема 2. Основи теорії права

Право – це особливий вид соціальних норм. Ознаки і сутність права. Функції права. Правові норми: ознаки, структура та види.

Тема 3. Основи конституційного права України

Конституція України – основний закон держави. Характеристика загальних засад конституційного ладу України. Конституційно-правовий статус людини і громадянина, громадянство України.

Семінарське заняття

Основні положення про державу і право. Засади конституційного ладу України.

Тема 4. Основи адміністративного права України

Поняття адміністративного законодавства. Адміністративне правопорушення і адміністративна відповідальність. Адміністративні правопорушення в області торгівлі, сфері послуг. Строки адміністративної відповідальності.

Семінарське заняття

Основи адміністративного законодавства. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.

Тема 5. Основи трудового права та права соціального забезпечення

Поняття, джерела і завдання трудового права. Предмет і принципи трудового права. Система трудового права. Порядок укладення трудового договору. Сторони та строки трудового договору. Контракт як форма трудового договору. Підстави припинення трудового договору. Оплата праці працівників. Робочий час і час відпочинку.

Семінарське заняття

Основи трудового права. Індивідуальні та колективні трудові спори.

МОДУЛЬ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ГАЛУЗЕЙ ПРАВА УКРАЇНИ

Тема 1. Основи цивільного права України та право власності

Поняття, джерела і завдання цивільного законодавства України. Предмет регулювання цивільно-правових відносин. Система та принципи цивільного

права. Суб'єкти цивільного права. Громадяни як суб'єкти цивільного права. Правоздатність і дієздатність громадян.

Поняття юридичної особи в цивільному праві. Ознаки і види юридичних осіб. Правоздатність юридичних осіб, порядок виникнення і припинення діяльності юридичних осіб. Органи і представники юридичних осіб.

Семінарське заняття

Зобов'язальне право. Порядок укладення цивільно-правових договорів. Основи спадкового права.

Тема 2. Основи кримінального права України

Кримінальна відповідальність та її підстави. Поняття злочину та його ознаки. Покарання за кримінальним правом. Співучасть у злочині.

Семінарське заняття

Основи кримінального права. Загальна характеристика окремих видів злочинів.

Тема 3. Основи фінансового права України

Бюджет і бюджетна система. Система оподаткування в Україні. Правові основи страхування.

Тема 4. Основи сімейного права України

Порядок укладення і створення сім'ї. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Шлюбний договір. Підстави для припинення шлюбу. Усиновлення (удочеріння). Патронат.

Семінарське заняття

Порядок укладення шлюбу і створення сім'ї.

Тема 5. Право екологічної безпеки в системі екологічного права України

Поняття і ознаки права екологічної безпеки. Юридична природа екологічної безпеки. Екологічний ризик в системі правовідносин екологічної безпеки.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	Загалом	з них			загалом	з них		
		лекції	семінар.	самост. робота		лекції	семінар.	самост. робота
Модуль 1. Державно-правовий лад в Україні								
Тема 1. Основи теорії держави	3	1		2	5	2		3
Тема 2. Основи теорії права	3	1		2	6	2	1	3
Тема 3. Основи конституційного права України	6	2	2	2	6		1	5
Тема 4. Основи адміністративного права України	6	2	2	2	4			4
Тема 5. Основи трудового права та права соціального забезпечення	8	4	2	2	5			5
Разом за модулем 1	26	10	6	10	26	4	2	20
Модуль 2. Загальна характеристика окремих галузей права України								
Тема 6. Основи цивільного права України та право власності	12	4	4	4	7	2		5
Тема 7. Основи кримінального права України	8	2	2	4	10			10
Тема 8. Основи фінансового права України	4	2	-	2	8			8
Тема 9. Основи сімейного права України	8	2	2	4	6		1	5
Тема 10. Право екологічної безпеки в системі екологічного права України	2	-	-	2	3			3
Разом за модулем 2	34	10	8	16	34	2	1	31
Загалом годин	60	20	14	26	60	6	3	51

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основи теорії держави	1
2	Основи теорії права	1
3	Основи конституційного права України	2
4	Основи адміністративного права України	2
5	Основи трудового права та права соціального забезпечення	4
6	Основи цивільного права України та право власності	4
7	Основи кримінального права України	2
8	Основи фінансового права України	2
9	Основи сімейного права України	2
Разом лекційних		20

Заочна форма навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основи теорії держави	2
2	Основи теорії права	2
3	Основи цивільного права України та право власності	2
Разом лекційних		6

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основні положення про державу і право. Засади конституційного ладу України.	2
2	Основи адміністративного законодавства. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.	2
3	Основи трудового права. Індивідуальні та колективні трудові спори.	2
4	Зобов'язальне право. Порядок укладення цивільно-правових договорів.	2
5	Основи спадкового права.	2
6	Основи кримінального права. Загальна характеристика окремих видів злочинів.	2
7	Порядок укладення шлюбу і створення сім'ї.	2
Разом семінарських		14

Заочна форма навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основні положення про державу і право. Засади конституційного ладу України	1
2	Основи трудового права	1
3	Порядок укладення шлюбу і створення сім'ї	1
Разом семінарських		3

7. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Денна форма навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основи теорії держави	2
2	Основи теорії права	2
3	Основи конституційного права України	2
4	Основи адміністративного права України	2
5	Основи трудового права та права соціального забезпечення	2
6	Основи цивільного права України та право власності	4
7	Основи кримінального права України	4
8	Основи фінансового права України	2
9	Основи сімейного права України	4
10	Право екологічної безпеки в системі екологічного права України	2
Разом самостійних		26

Заочна форма навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основи теорії держави	3
2	Основи теорії права	3
3	Основи конституційного права України	5
4	Основи адміністративного права України	4
5	Основи трудового права та права соціального забезпечення	5
6	Основи цивільного права України та право власності	5
7	Основи кримінального права України	10
8	Основи фінансового права України	8
9	Основи сімейного права України	5
10	Право екологічної безпеки в системі екологічного права України	3
Разом самостійних		51

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1.1. За джерелом інформації

Словесні методи (бесіда, розповідь, пояснення, лекції тощо) характерні тим, що інформацію для засвоєння здобувач освіти отримує вербальними засобами, тобто через слово.

Наочні методи – інформація для засвоєння одержується на основі сенсорно-перцептивної діяльності (демонстрування, ілюстрації, показ об'єкта, моделі).

Практичні методи. Суть їх у тому, що шляхом виконання практичних дій здобувач освіти отримує деяку інформацію, яку аналізує, робить висновок і приходять до тих знань, які необхідно засвоїти. Особливість методу в тому, що діяльність з одержання знань накладається в часі на діяльність з їх застосування, що дає винятково важливий педагогічний ефект.

1.2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

1.3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

1.4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна робота студентів з книгою, виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

1. *Бесіда, або діалог* з аудиторією. Ставиться серія запитань, які потребують відповіді. Це дає можливість зрозуміти, чи готові здобувачі освіти сприймати новий матеріал, чи їх потрібно активізувати. Практика підказує, що здобувачі освіти ідуть на заняття не підготовлені, але коли знають, що буде опитування – готуються. Разом з тим це дає можливість виявити прогалини, що важливо і для здобувача освіти, і для викладача.

2. *Сократична бесіда.* Ставиться серія запитань, які дають можливість здобувачу освіти дати не повну відповідь, що спонукає з зацікавленістю сприймати новий матеріал.

3. *Проблемне заняття.* Висловлюється проблема, з метою викликати зацікавленість у здобувачів освіти. Цей вид інтерактивних технологій можна використовувати після опрацювання серії занять, бо здобувачі освіти вже повинні мати багаж знань.

4. *Дискусія.* Відбувається активний обмін думками. Це різновид проблемних лекцій. Проводяться ділові ігри, самостійна робота. Вона дає можливість охопити складний, великий за обсягом і найбільш вдалий матеріал.

5. *Аналіз конкретних ситуацій.* Береться конкретна ситуація з життя (професійна діяльність, соціум тощо) і вирішується різними шляхами.

Сьогодні неможливо навчати здобувача освіти старими методами. Знань стало так багато, професійні навички стали настільки багатоманітними, що їх неможливо передати в повному обсязі в межах традиційних методів, шляхом ретрансляції, позбавленої емоційності.

6. Заняття з використанням техніки зворотного зв'язку. Після подачі лекції починається її обговорення. З'ясовується наскільки здобувачі освіти зрозуміли матеріал.

7. Метод «заверши фразу». Здобувач освіти може продовжувати її своїми словами, а не так як у конспекті.

8. Консультація. Для індивідуальної роботи зі здобувачами освіти використовується окреме пояснення матеріалу.

9. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

За місцем у навчальному процесі розрізняють **попередній, поточний, періодичний, підсумковий види контролю.**

Попередній контроль – використовують перед вивченням нової теми на початку семестру для з'ясування загального рівня підготовки здобувачів освіти з дисципліни, щоб передбачити організацію їх навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль – спостереження викладача за навчальною діяльністю здобувачів освіти на занятті. Метою його є отримання оперативних даних про рівень знань здобувачів освіти і якість навчальної роботи на занятті, оптимізація управління навчальним процесом.

Періодичний (тематичний) контроль – виявлення й оцінювання засвоєних на кількох попередніх заняттях знань, умінь здобувачів освіти з метою визначення, наскільки успішно вони володіють системою знань, чи відповідають ці знання програмі. Різновидом періодичного є **тематичний контроль**, що полягає у перевірці та оцінюванні знань здобувачів освіти з кожної теми і спрямований на те, щоб усі належним чином засвоїли кожен тему.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру або навчального року. Підсумкову оцінку за семестр виставляють за результатами тематичного оцінювання, а за рік – на основі семестрових оцінок.

Навчальні досягнення здобувачів освіти з дисципліни «Основи правознавства» оцінюються за кредитно-трансферною системою ЄКТС, в основу якої покладено принцип прозорості, об'єктивності, індивідуальності та певної уніфікованості. Головне завдання при цьому – досягти найбільш ефективного та об'єктивного оцінювання, яке повинне одночасно виконувати контролюючу й мотивуючу функції.

Кожен модуль включає лекційні та семінарські заняття, самостійну роботу.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід до виконання завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Форма підсумкового контролю успішності навчання –

диференційований залік (денна форма); диференційований залік (заочна форма).

10. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у Білгород-Дністровському фаховому коледжі природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій».

Формою семестрової атестації є диференційований залік (денна форма); диференційований залік (заочна форма).

Рейтинг здобувача освіти із засвоєння навчальної дисципліни складається з рейтингу з навчальної роботи – 70 балів та рейтингу з атестації – 30 балів. Таким чином, на оцінювання засвоєння змістових модулів, на які поділяється навчальний матеріал дисципліни, передбачається 70 балів. Рейтингові оцінки із змістових модулів, як і рейтинг з атестації, теж обчислюються за 100-бальною шкалою.

Для занесення оцінок до екзаменаційної відомості, залікової книжки та журналу рейтингової оцінки знань здобувача освіти його рейтинг з різних видів навчальної роботи у балах переводиться у національну та ЄКТС (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система) оцінки згідно з таблицею.

Співвідношення між національними та ЄКТС оцінками і рейтингом здобувача освіти

Рейтинг здобувача освіти, бали	Оцінка національна за складання	
	екзаменів, диференційованих заліків	заліків*
90 – 100	Відмінно	Зараховано
74 – 89	Добре	
60 – 73	Задовільно	
00 – 59	Незадовільно	Не зараховано

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Денна форма навчання

№ з/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість виду)	Кількість робіт	Результат
Модуль 1				
1.	Семінарське заняття 1	20	1	20
2.	Семінарське заняття 2	20	1	20
3.	Семінарське заняття 3	20	1	20
5.	Модульна КР 1	40	1	40
Підсумковий рейтинговий бал				100
Модуль 2				
1.	Семінарське заняття 4	15	1	15
2.	Семінарське заняття 5	15	1	15
3.	Семінарське заняття 6	15	1	15
4.	Модульна КР 2	40	1	40
Підсумковий рейтинговий бал				100

Заочна форма навчання

№ п/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість виду)	Кількість робіт	Результат
Модуль 1				
1.	Реферат	70	1	70
2.	Модульна КР 1	30	1	30
Підсумковий рейтинговий бал				100
Модуль 2				
1.	Реферат	70	1	70
2.	Модульна КР 2	30	1	30
Підсумковий рейтинговий бал				100

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Підручники та посібники.
2. Конспекти лекцій.
3. Лекції на електронних носіях.
4. Матеріали для самостійного вивчення на електронних носіях.
5. Методичні вказівки до семінарських занять.
6. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Вивчення дисципліни здобувачами освіти передбачає вміння використовувати різні інформаційні ресурси: опубліковану українську та іноземну літературу (нормативні документи, підручники, навчальні посібники, наукові періодичні та монографічні видання, словники, довідники тощо), методичну літературу та Інтернет-джерела.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Гапотій В.Д., Слишик О.А. Основи права: підручник / В.Д. Гапотій, О.А. Слишик. – 2-ге вид. із змінами та доп. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2019. – 882 с.
2. Кириченко В. М. Правознавство: Модульний курс – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 328 с.
3. Кравченко В. В., Савчук О. П. Правознавство: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2015. – 560 с.
4. Кравчук К. Г. Опорні конспекти з основ права: Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2015. – 312 с.
5. Логвінова М., Кафарський В. Основи правознавства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, – 2015. – 568 с.
6. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. П. І. Гнатенко. – К.: Юридична книга, 2014. – 320 с.
7. Основи правознавства України: Навчальний посібник / Ківалов С.В., Музиченко П.П., Крестовська Н.М., Крижанівський А.Ф. – 12 вид., допов. та перероб. – Х.: Одісей, 2013. – 400 с.
8. Основи правознавства: Навч. посібник. – 3-тє вид., доп. і перероб. / Кер. авт. кол. д-р юрид. наук, проф., засл. юрист України О.В. Негодченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 416 с.
9. Основи правознавства: Навчальний посібник / Під заг. ред. В. П. Пастухова. – К.: Алерта. 2005. – 377 с.
10. Пилипенко П. Д., Хома Н. М., Кельман М. С. та ін. Основи правознавства: Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене і доповнене. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 467 с.
11. Погорілко В.Ф., Шпиталенко Г.А. Правознавство: Підручник. – К.: Каравела, 2016. – 592 с.
12. Правознавство в тестах і коментарях: навч.-метод. посіб. / С. М. Алфьоров, З. М. Будько, С. В. Ващенко та ін.; за ред. С. М. Алфьорова, С. В. Ващенка. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 352 с.
13. Правознавство: навч. посіб. / В. М. Олуйко, Г. І. Кондратьєв, Р. О. Стефанчук та ін. ; за ред. Р. І. Кондратьєва. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 488 с.
14. Правознавство: Навчальний посібник / За ред. В.В. Сухоноса (мол.). – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 909 с.
15. Правознавство: Підручник / А. І. Берлач, С. С. Бичкова, Д. О. Карпенко, А. М. Колодій, А. Ю. Олійник, В. І. Осадчий. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 792 с.
16. Правознавство: Підручник / За відп. ред. О. В. Дзери. – 10-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 848 с.
17. Правознавство: Підручник / За ред. В. В. Копейчикова. – 7-е вид., стер. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.

18. Правознавство: Практикум / За заг. ред. С. М. Тимченка, Т. О. Коломоєць. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 219 с.
19. Раденко Т. В., Раденко В. Б. Основи правознавства: Практичний посібник. 3-тє вид.: доп. та перероб. – Харків: ФОП Співак В. Л., 2011. – 304 с.
20. Ратушняк С. П. Правознавство: Навчальний посібник для 10–11 профільних класів, абітурієнтів та студентів неюридичних спеціальностей. Вид. 2. – Т.: Навчальна книга «Богдан», 2011. – 704 с.
21. Шпиталенко Г. А. Шпиталенко Р. Б. Основи правознавства: Навч. посіб. 3-тє вид. – К.: Каравела, 2005. – 376 с. 12 Інтернет-ресурси:
22. Довідково-інформаційна платформа правових консультацій «WikiLegalAid» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>
23. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
24. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
25. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
26. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
27. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
28. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
29. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
30. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
31. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
32. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
33. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/393/96>
34. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
35. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-ІІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
36. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/>

laws/show/2939-17

37. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 р. № 3460-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

38. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

Допоміжні:

39. Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х.: Право, 2013. – 656 с.

40. Адміністративне право України: Підручник / За заг. ред. Т.О. Коломоець. – К.: Істина, 2010. – 480 с.

41. Апопій І. В. Сімейне право України: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 360 с.

42. Беззуб Б. С., Міхатуліна О. М. Трудове право України: Опорний конспект лекцій. – К.: МАУП, 2007. – 344 с.

43. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 860 с.

44. Забарний Г. Г. Адміністративне право України: Навч. посіб. / Г. Г. Забарний, Р. А. Калюжний, В. К. Шкарупа. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2005. – 368 с. 13

45. Загальна теорія держави і права. / За ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 312 с.

46. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. – Харків: Право, 2002. – 432 с.

47. Калітенко О. М., Харитонов Є. О. Цивільне та сімейне право України: Підручник. – Х: Одисей, 2004. – 640 с.

48. Карлицький С. М. Трудове право України: Нав. посіб. – Вид. 2-е перероб. – К.: Прецедент, 2006. – 210 с.

49. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія права: Підручник. – К.: Кондор, 2002. – 353 с.

50. Котюк В. О. Основи держави і права: Навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп. і перер. – К.: Вентурі, 2001. – 432 с.

51. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник. (Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін.). Вид. 3-тє, переробл. та допов. / За ред. М. І. Мельника. В. А. Клименка, – К: Юридична думка, 2004. – 352 с.

52. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник. (Ю. В. Александров, О. О. Дудоров, В. А. Клименко та ін.). / За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка, – К: Юридична думка, 2004. – 656 с.

53. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я.

- Тація. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.
54. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
55. Кримінальне право України: Загальна та Особлива частина: Навчальний посібник. / В. О. Кузнецов, М. П. Стрельбицький, В. К. Гіжевський. – К.: Істина, 2005. – 380 с.
56. Кримінальне право України: Навчальний посібник. / С. Г. Волкотруб, О. М. Омельчук, В. М. Ярін та ін. – За ред. О. М. Омельчука. – К.: Наукова думка; Прецедент, 2004. – 297 с.
57. Марчук В. М., Ніколаєва Л. В. Основні поняття та категорії права: Навчальний посібник. – К.: Істина, 2001. – 144 с.
58. Михайленко П.П., Кузнецов В.В., Михайленко В.П., Опалинський Ю.В. Кримінальне право України. – К., 2006. – 440 с.
59. Олійник А. Ю. та ін. Теорія держави і права: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
60. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник / За заг. ред. В. Ф. Погорілка. – К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. – 344 с.
61. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навч. посібник. Вид. 8-е, стереотипне. – Х.: Консум, 2005. – 160 с.
62. Савченко А. В. Сучасне кримінальне право України: Курс лекцій / А. В. Савченко, В. В. Кузнецов, О. Ф. Штанько. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2005. – 640 с.
63. Самойленко В. М. Цивільне та сімейне право України: Навчальний посібник: Частина перша. / Видання друге, перероблене та доповнене. – Харків: Юрsvіт, 2007. – 460 с.
64. Сімейне право України: Підручник. / За ред. Гопанчука В. С. – К.: Істина, 2002. – 304 с.
65. Сімейне право України: Підручник. / Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилінкова та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2012. – 322 с.
66. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
67. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. – 2-ге видання. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 520 с.
68. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перероб. 14 та доп. – К.: Атіка, 2009. – 640 с.
69. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник / Галай А.О., Стеценко С.Г., Тимченко С.М., Штанько О.Ф. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 208 с.
70. Теліпко В. Е. Конституційне та конституційно-процесуальне право України: навч. посіб., [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Е. Теліпко – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 568 с.
71. Теорія держави і права: Навчальний посібник / За заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.

72. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів / С. М. Тимченко, Р. А. Калюжний, Н. М. Пархоменко, С. М. Легуша. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 176 с.
73. Трудове право України: Академічний курс: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, З. Я. Козак та ін.; За ред. П. Д. Пилипенка. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 536 с.
74. Трудове право України: Академічний курс: Підручник. / За заг. ред. Н. М. Хуторян. – К.: А.С.К., 2004. – 608 с.
75. Трудове право України: Навчальний посібник. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. / За ред. П.Д. Пилипенка. – К.: Істина, 2009. – 208 с.
76. Фінансове право: підручник / М. П. Кучерявенко, Д. О. Білінський, О. О. Дмитрик та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф. М. П. Кучерявенка. – Х.: Право, 2013. – 400 с.
77. Фріс П. Л. Кримінальне право України: Загальна частина: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 362 с.
78. Фріс П. Л. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Атіка, 2004. – 488 с.
79. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
80. Цивільне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах / За заг. ред. Я. М. Шевченко. – Т. 1. Загальна частина. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 520 с.
81. Цивільне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах / За заг. ред. Я. М. Шевченко. – Т. 2. Особлива частина. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 408 с.
82. Цивільне право України: Навчальний посібник. / За ред. Р. О. Стефанчука. – К.: Прецедент, 2004. – 448 с.
83. Цивільне право: підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бєгова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. – Т. 1. – 656 с.
84. Цивільне право: підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бєгова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. – Т. 2. – 816 с.
85. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / О.В. Дзера (кер. авт. кол.), Д.В. Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової. – 2-е вид., допов. і перероб. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Кн. 1. – 722 с.
86. Цивільне право України: Підручник: У 2 кн. / О.В. Дзера (кер. авт. кол.), Д.В.Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової. – 2-е вид. допов. і перероб. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – Кн. 2. – 640 с.

Інтернет-ресурси:

87. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
88. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

89. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

90. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>

91. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. № 3356-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>

92. Про рекламу: Закон України від 03 липня 1996 р. № 270/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>

93. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>

94. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. № 504/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>

95. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

96. Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>

97. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80>

98. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

99. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

100. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>

101. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29 листопада 2001 р. № 2866-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14>

102. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01 липня 2004 р. № 1952-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>

103. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01 липня 2010 р. № 2398-VI [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>

104. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

105. Про адміністративні послуги: Закон України від 06 вересня 2012 р. № 5203-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

106. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

107. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

108. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

109. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28 січня 2021 р. № 1150-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20>

110. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>

111. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Мін'юсту України, Порядок від 22 лютого 2012 р. № 296/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>